

2020. gada 29. aprīli

Par pagaidu kredītmaksājumu moratorija noteikšanu privātpersonām

I. Moratorija noteikšanas apsvērumi

Eiropas Banku iestāde (EBI) ir publicējusi vadlīnijas EBA/GL/2020/02 “Vadlīnijas normatīvu un nenormatīvu moratoriju noteikšanai kredītmaksājumiem, ņemot vērā COVID-19 krīzi” (turpmāk tekstā – **EBI vadlīnijas**).

Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir informējusi Finanšu nozares asociāciju, ka šajos apstākļos nepastāv viens nozares mēroga nenormatīvs aizdevumu maksājumu moratorijs (turpmāk tekstā – Moratorijs), kurš atbilst EBI vadlīnijās noteiktajiem kritērijiem.

Visaptveroša moratorija ieviešana noteiktu kopējus, skaidrus un publiski pieejamus kritērijus aizdevuma pamatsummas atmaksas atlikšanai (turpmāk tekstā – **Labvēlības periods**).

Atsaucoties uz Eiropas Banku iestādes un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas aicinājumu izvērtēt iespēju noteikt nenormatīvu nozares mēroga aizdevumu maksājumu moratoriju un piedāvājumu pārbaudīt šāda moratorija atbilstību EBI vadlīnijām, Finanšu nozares asociācija piedāvā saviem biedriem un citām finanšu institūcijām, kuras darbojas Latvijā, vadīties pēc zemāk izklāstītajiem principiem.

Šis Moratorijs attiecas uz kredītiestādēm, to filiālēm vai kredītiestāžu meitas sabiedrībām (turpmāk – **finanšu institūcija**), kas izsniedz hipotekāros kredītus, patērīna kredītus un piedāvā līzingu (gan tiem, ko sniedz kredītiestāde, gan tiem, ko sniedz kredītiestādei piederoša sabiedrība) fiziskām personām. Individuāli tam var sekot arī citi Latvijas kreditēšanas tirgus dalībnieki.

Saskaņā ar Moratoriju finanšu institūcijas nav tiesīgas apmainīties ar informāciju, ko var klasificēt kā bankas noslēpumu vai komercnoslēpumu, vai ko var uzskatīt par sensitīvu un privilēģētu informāciju.

Tomēr finanšu institūcijas tiek mudinātas būt caurredzamām un informēt

sabiedrību par kopējo klientu skaitu un kopējo aizdevumu daudzumu, kam piešķirts Labvēlības periods saskaņā ar Moratoriju.

Finanšu institūcija, kura pievienojas Moratorijam, apņemas Finanšu un kapitāla tirgus komisijai sniegt EBI vadlīniju 17.punktā prasīto informāciju.

II. Finanšu institūcijas, kas izsludina Moratoriju

Finanšu institūcija piekrīt Moratorija noteikumiem, par to informējot Finanšu nozares asociāciju, Finanšu un kapitāla tirgus komisiju un Konkurences padomi. Papildus finanšu institūcija publisko būtisko informāciju par Moratoriju un faktu, ka tā ir izvēlējusies Moratoriju piemērot.

Finanšu institūcija ir tiesīga Moratorijam pievienoties daļēji – pēc produktu tipa, norādot, vai tā piemēros moratoriju hipotekārajiem kredītiem, patēriņa kredītiem un/vai līzīngam (ir atļauta nodalīšana arī pa līzīnga veidiem). Šajā gadījumā citi Moratorija noteikumi jāievēro bez jebkādiem izņēmumiem.

III. Moratorija pagaidu piemērojamība

Šis Moratorijs ir izsludināts uz ierobežotu laiku. Moratorijs stājas spēkā dienā, kad tas publicēts Finanšu nozares asociācijas tīmekļa vietnē.

Moratorijs paliek spēkā līdz dienai, kad Asociācija paziņo par Moratorija beigām, vai kad finanšu institūcija publiski paziņo un informē Asociāciju, Finanšu un kapitāla tirgus komisiju un Konkurences padomi par to, ka tā izstājas no Moratorija.

Neskarot iepriekš minēto, parādniekiem jāpiesakās un lēmums par Moratorija piemērošanu jāpieņem pirms 2020. gada 30. jūnija.

Tomēr tiek uzskatīts, ka Eiropas Banku iestāde var pagarināt EBI vadlīniju piemērošanas periodu atkarībā no COVID-19 pandēmijas konkrētā brīža situācijas attīstības; tādā gadījumā Moratorija ilgums tiks pārvērtēts.

IV. Vispārējie principi

1. Moratorijs tiek izsludināts saistībā ar COVID-19 pandēmiju un ir paredzēts, lai risinātu no tās izrietošo klientu finanšu stāvokļa pasliktināšanos.
2. Finanšu institūcija, kura pievienojas šim Moratorijam, apņemas grozīt, atliekot aizdevuma pamatsummas atmaksu, hipotekāro kredītu, patēriņa kredītu

un/vai lizinga (turpmāk tekstā kopā saukti – **aizdevumi**) maksājumu grafikus, kas piešķirti tiem klientiem, kuri ir fiziskas personas saskaņā ar šī Moratorija noteikumiem.

3. Moratorijs neietekmē citus aizdevuma līguma noteikumus. Atliekot aizdevuma pamatsummas atmaksu saskaņā ar šī Moratorija noteikumiem, netiek grozīts neviens cits aizdevuma līguma noteikums, izņemot zemāk minētos:
 - a. procentu likmes korigēšana saskaņā ar EBI vadlīniju Preambulas 24. punktu;
 - b. aizdevuma līguma puses piekrīt aizdevuma atmaksas termiņa pagarināšanai, lai samazinātu ikmēneša maksājumu;
 - c. izmaiņas attiecībā uz etalonlikmēm saskaņā ar ES regulu un ECB ieteikumiem.
4. Šis Moratorijs atliek aizdevuma pamatsummas atmaksu uz noteiktu periodu. Šajā laikā klients turpina maksāt procentus un/vai citas maksas.
5. Moratorijs netiek piemērots, ja finanšu institūcija nolemj, ka Moratorija piemērošana nav ekonomiski pamatota, tas ir, ja klienta finanšu grūtības pastāvēja pirms 2020. gada 12. marta un/vai ir nepārvaramas (varbūtība, ka klients būs spējīgs pildīt savas finanšu saistības, ir zema).
6. Moratorijs nekādā veidā netiek uzskatīts par šķērslī, lai:
 - a. uzsāktu jebkādu juridisku procedūru, kādu nosaka likums vai aizdevuma līgums;
 - b. jebkurā laikā nodrošinātu klientiem vai individuālām personām labākus noteikumus ārpus EBI vadlīniju tvēruma esošu pieeju (aizdevuma klasifikācija jāapsver katrā gadījumā atsevišķi).
7. Šis Moratorijs attiecas arī uz aizdevuma atmaksas noteikumiem, ko finanšu institūcija piemērojusi saviem klientiem no 2020. gada 12. marta līdz šī Moratorija spēkā stāšanās dienai, ja attiecīgā klienta gadījums atbilst šī Moratorija noteikumiem.
8. Ja labvēlības periods piešķirts no 2020. gada 12. martam līdz Moratorija spēkā stāšanās dienai, pēc klienta pieprasījuma finanšu institūcija var grozīt labvēlības perioda termiņu atbilstoši šim Moratorijam.
9. Neskarot 8.punktā noteikto, labvēlības periodu var piešķirt atbilstoši finanšu iestādes politikai tikai vienu reizi, un citi pagarinājumi ir iespējami, bet neietilpst EBI vadlīniju tvērumā (aizdevumu klasifikācija jāapsver katrā gadījumā atsevišķi).
10. Finanšu institūcija neiekasē maksu par tāda klienta pieteikuma apstrādi, kas vērsts uz labvēlības perioda iegūšanu.

V. Atbilstības kritēriji

Papildus iepriekš tekstā izklāstītajiem Vispārīgajiem principiem parādnieks kļūst par Labvēlības perioda subjektu saskaņā ar šo Moratoriju, ja tiek apmierināti šādi kritēriji. Parādniekam:

- a. aizdevums ir izsniegts pirms Moratorija pasludināšanas;
- b. nav bijis ievērojama (vairāk nekā 30 dienas) saistību izpildes kavējuma pie attiecīgā kredīta devēja pēdējo 12 mēnešu laikā pirms 2020. gada 12. marta;
- c. parādnieks nav informējis finanšu institūciju, ka viņam vai viņai nav nodoma pildīt aizdevuma līgumu;
- d. parādnieks nav pasludināts par maksātnespējīgu/bankrotējušu pirms 2020. gada 12. marta vai pirms labvēlības perioda piešķiršanas;
- e. jānorāda ar COVID-19 pandēmiju saistīts iemesls, kas ir finanšu situācijas pasliktināšanās cēlonis (darba zaudējums, ienākumu zudums vai cits);
- f. labvēlības periodā jāmaksā procenti un/vai tādi citi maksājumi, izņemot pamatsummu, kas noteikti aizdevuma līgumā;
- g. jādarbojas labticīgi, kas ietver pilnīgu un atklātu sadarbību ar finanšu institūciju un precīzas informācijas sniegšanu tai.

VI. Labvēlības periods

1. Labvēlības periods hipotekārajiem kredītiem ir līdz 12 mēnešiem saskaņā ar klienta izvēli.
2. Labvēlības periods patēriņa kredītiem ir līdz 6 mēnešiem saskaņā ar klienta izvēli.
3. Labvēlības periods līzīngam ir līdz 6 mēnešiem saskaņā ar klienta izvēli.